

Teresa Sagrera i Ramon Gasch narren a 'Llaços de Sang' un dels setges de Girona amb els ulls de les dones, heroïnes com les de la Companyia de Santa Bàrbara

Les heroïnes de Girona

Jordi Camps i Linnell
GIRONA

Els ocupants francesos, en entrar a la ciutat el desembre del 1809, es van trobar una Girona que havia perdut la meitat dels seus habitants, uns 4.600, i una destrucció urbana considerable, 242 cases totalment destruïdes, a dins i a fora de les muralles. La ciutat va capitular després d'un llarg setge de l'exèrcit napoleònic (el segon que patia la ciutat, a més d'un atac el 20 de juny de 1808), una gesta heroica que s'ha glorificat tot sovint –qui no ha sentit mai allò de la “la Girona tres vegades immortal” (més en castellà)– i en la qual, com a totes les guerres, les dones hi van tenir un paper molt especial.

No parlem només de la tasca de col·laboració durant un setge atenent els ferits i subministrant avituallament a les tropes, sinó també batallant a primera línia si calia, en la que es considera la primera unitat militar femenina, anomenada Santa Bàrbara. Autoritzada pel capità general de Catalunya d'aleshores, que havia rebut la sol·licitud del general governador de la plaça de Girona, Mariano Álvarez de Castro, cent vint dones “*casadas y solteras de todas las condiciones del vecindario*” (en total van ser unes dues-centes)

'Les heroïnes de Girona' (1868), de Ramon Martí i Alsina, s'exposa al saló de plens de la Diputació de Girona ■ DDGI

van formar part d'aquest regiment. Les Bàrbares es reconeixien perquè portaven lligat al braç un llaç vermell, “tan vermell com la sang”, i “perquè ferotges lluitaren amb dents i ungles per defensar casa seva”. Així les descriuen Teresa Sagrera (Sant Pere de Vilamajor, 1966) i Ramon Gasch (Santa Maria de Palau Tordera, 1950), el mateix tàndem d'escriptors que van publicar *Sal roja* i que ara, novament a l'editorial Columna, presenten *Llaços de sang*, una novel·la històrica que vol explicar la Guerra del

Francès en clau de gènere; una mirada més actual en què la dona té un pes molt més destacat.

“Tradicionalment les guerres s'han considerat un espai reservat als homes. Actualment, però, gràcies als estudis publicats, sabem que les dones han jugat un paper actiu en els conflictes bèl·lics i a la història en general, no només acompanyant les tropes i presentant tota mena de serveis, sinó defensant-se activament quan han vist atacades les seves poblacions”, destaquen a dir

els autors. Dones corrents com Marta Barnils, el personatge principal, que patirà en la seva pròpia pell uns fets esgarrifosos que li canviaran la vida per sempre, i les comandantes Llúcia Jonama i Raimunda De Nouvilas formen part d'aquest relat, en què té cabuda un gran mostrari de personatges –la majoria reals i documentats– que ajuda a comprendre què va passar, com va passar i per què va passar. Elles, millor que ningú, són les fi-

dedignes relatores d'aquesta història, perquè, com remarquen Sagrera i Gasch: “Elles no van lluitar, treballar i sacrificar-se fins a l'extenuació únicament per combatre un enemic. Elles van fer tot això per motius molt més reals i humans: defensar les seves famílies i la seva ciutat.”

Perquè una de les grans aportacions d'aquesta no-

Es desmitifica la visió franquista i reivindiquen de forma més realista el paper de la dona

vel·la és el fet de desmarcar-se de l'heroisme patriòtic i nacionalista (espanyol) que sempre ha envoltat els setges –i no només el de Girona– i subratllar que aquella gent “lluitava sobretot per la terra, la casa i la família”. “Estaven abocats a una fatalitat i era qüestió de supervivència.” Com recorden, no és només un enfrontament contra els francesos: “Catalunya va ser francesa durant dos anys fins que Napoleó va perdre la guerra i durant aquell temps l'administració francesa es va catalanitzar.” ■

Críticateatre

Jordi Bordes

Una confessió reveladora, una mort quasi plaent

Licaó
Direcció: Albert Arribas
Intèrpret: Sergi Torrecilla
8 de juny, (fins al 3 de juliol) al
Centre de les Arts Lliures

Les veritats més lúcides necessiten respirar intimitat. El personatge de Licaó mira de fit a fit els 12 espectadors que l'atenen. Ell està recl-

nat, entre cartrons, en plena catarsi. A punt de revelar l'última ensenyança de Sòcrates. La plenitud està a reconèixer el que et fa lliure i no desprendre-te'n. Fins la cicuta és un verí menys amarg que renunciar al que s'estima.

Arribas juga sovint amb la presència dels actors que trenquen el personat-

ge mentre preparen l'escena (movent-se per l'escenari mentre entra el públic a la platea). Aquest cop, com al monòleg *Moro com a país* (també de Dimitris Dimitriadis), no es veu mai ni un bri de l'actor Sergi Torrecilla: tot és un personatge que limita el moviment al màxim i que explica la seva peripècia catàr-

tica als ulls dels 12 que els miren (com els deixebles de Jesús). L'escena és crua i intensa, sense la intriga policíaca d'*El cos més bonic que s'haurà trobat mai en aquest lloc*. Arribas és deixeble de Xavier Albertí i es percep en aquesta austeritat de la forma. El ritual i la soledat d'uns personatges que troben

moments de lucidesa per dignificar la seva existència anònima es revertirà d'aquí a pocs dies a *El jardí*, un altre preciós i intens treball d'aquest director amb textos de Lluïsa Cunillé. Són elements que es combinen de constel·lacions paral·leles entre Albertí-Cunillé-Arribas.

Què passa amb Licaó?

Que Sòcrates, abans de rebre l'execució del poder poruc d'Atenes, li revela una veritat que l'allibera: Sòcrates reconeix que s'hi sent atret, tot i no haver-li tocat el pit per sota de la túnica. Aquest amor ingenu, castigat pels prejudicis socials d'Atenes, és el que li dona el gaudi de viure i, si cal, la raó per morir.